

Okoliczności powstania i losy Medizinische Akademie Danzig (MAD) w latach 1935-1945 – biografie profesorów (cz. 2)

ALBRECHT Hermann Ulrich Emil Ferdinand Johann (1897-1995) – profesor zwyczajny, radiolog. Urodzony 19 kwietnia 1897 r. w Verden a.d. Aller/Niedersachsen; ewangelik. Świadectwo maturalne uzyskał w Grudziądzu. Studia medyczne odbył we Frankfurcie/M., gdzie w 1924 r. został doktorem medycyny. Habilitował się w 1931 r. we Frankfurcie/M., w 1937 r. mianowano go profesorem pozaplanowym. Gdy dyrektor Zakładu Radiologii w Gdańsku dr Arnold Bernstein musiał ze względów rasowych ustąpić ze swojego stanowiska^{2,6} i wyemigrował do Kanady, Albrecht zajął w 1938 r. jego stanowisko i piastował je do 1945 r. Pod jego kierownictwem powstał w Gdańsku nowoczesny Centralny Instytut Radiologii^{1,4,7,8,9}. Od 1950 r. Albrecht prowadził prywatny Instytut Rentgenowski w Osnabrück. Był żonaty z Elisabeth z d. Fa-stenrath, z którą miał czworo dzieci. Zmarł w 1995 r. w Triesen/Lichtenstein.

AMMON Robert (1902-1997) – profesor zwyczajny, dr med., dr fil., biochemik. Urodzony 13 sierpnia 1902 r. w Berlinie jako syn Emila Ammona z Morąga (Mohrungen/ Ostpr.), nauczyciela i Minny-Marii z d. Friederich; obydwójce ewangelicy. Świadectwo maturalne uzyskał w 1922 r. w Berlinie. Tam też studiował chemię i po

dyplocie rozpoczął pracę w uniwersyteckim Zakładzie Chemii Instytutu Patologii. W 1927 r. doktoryzował się, uzyskując tytuł doktora filozofii. Po studiach medycznych w Rostocku obronił w 1932 r. pracę doktorską z zakresu medycyny. W 1932 r. ożenił się z Lilią von Steinmeister, z którą miał pięcioro dzieci (Jürgen, Rötger, Nora, Karin, Renate). Jego syn Jürgen Ammon został później profesorem medycyny i ordynatorem Oddziału Radiologii w Akwizgranie (Aachen). W 1933 r. Robert Ammon uzyskał w Schwerinie prawo wykonywania zawodu lekarskiego (Approbation). W 1935 r. habilitował się na Uniwersytecie Berlińskim (pod kierunkiem prof. Rony) z chemii fizjologicznej i patologicznej na podstawie pracy: *Acetylcholin und sein Ferment*⁴. W 1936 r. ponownie habilitowany na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1937 r. został członkiem NSDAP oraz lekarzem Hitlerjugend⁵. W 1938 r. mianowano go starszym asystentem w Instytucie Fizjologii Uniwersytetu w Królewcu (Königsberg). W 1940 r. otrzymał nominację na profesora pozaplanowego. W 1943 r. został profesorem nadzwyczajnym i dyrektorem nowo utworzonego Instytutu Chemii Fizjologicznej Uniwersytetu w Królewcu, którym kierował do 1945^{9,10}. W latach 1943-1945 prowadził wykłady z chemii fizjologicznej w Królewcu, Ber-

linie i Gdańsku (TH i Medizinische Akademie Danzig). W tym czasie pełnił też okresowo funkcję p.o. kierownika Instytutu Chemii Fizjologicznej w Gdańsku^{2,3,10}. W lipcu 1944 r. udało mu się przewieźć żonę i dzieci z Królewca do krewnych w Poczdamie. On sam zdążył wiosną 1945 r. opuścić płonący Królewec by dotrzeć do Poczdamu, a potem schronić się wraz z rodziną w Bawarii¹¹. W latach 1945-1950 Ammon pracował w chemiczno-farmaceutycznych Zakładach H. Mack w Illertissen/Bawaria. 1 stycznia 1951 r. został mianowany profesorem zwyczajnym i dyrektorem Instytutu Chemii Fizjologicznej nowo utworzonego Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Landu Saary w Homburgu. W połowie lat 60. był dziekanem i prodziekanem tego Wydziału. Nawiązał szerokie kontakty międzynarodowe i był współorganizatorem licznych kongresów. Wśród wielu cenionych publikacji Ammona wyróżnić trzeba jego współautorstwo w fundamentalnym, 5-tomowym dziele *Fermente, Hormone, Vitamine und Beziehungen dieser Wirkstoffe zueinander* (1938 r.), które było potem wielokrotnie wznawiane. Przedmiotem szczególnych zainteresowań Ammona były także płyny krwiozastępcze, problemy odżywiania i przemiany materii. Po przejściu na emeryturę w 1971 r. brał nadal czynny udział w pracach swojego Instytutu, opiekował się studentami, doktorantami i habilitantami. Prof. Robert Ammon był długoletnim członkiem prezydium Niemieckiego Towarzystwa Chemików (Gesellschaft Dt. Chemiker). W latach 1960-1964 był prezydentem Niemieckiego Towarzystwa ds. Żywności (Dt. Gesellschaft für Ernährung). W latach 1970-1978 był członkiem Międzynarodowej Komisji ds. Przemysłu Spożywczego i Żywności (Commision Intern. d. Industries Agricoles et Alimentaires) w Paryżu. W latach 1963-1972 pełnił rolę doradcy Ministerstwa Zdrowia RFN ds. Żywności. W latach 1966-1972 był sekretarzem generalnym Międzynarodowej Unii Nauk o Żywności (Intern. Union of Nutritional Sciences). Od 1968 r. był wiceprezydentem Międzynarodowej Unii Prasy Naukowej (Union Intern. de la Presse Scientifique) w Paryżu. Posiadał członkostwa honorowe: Japońskiego Towarzystwa Biochemików (1960 r.), Japońskiego Międzynarodowego Towarzystwa Medycznego (1961 r.), Portugalskiego Towarzystwa Chemii i Fizyki (1966 r.), Niemieckiego Towarzystwa ds. Żywności, Czechosłowackiego Towarzystwa Gastroenterologii i Żywności, Niemieckiego Towarzystwa Endokrynologii (1987 r.), Austriackiego Towarzystwa ds. Badań nad Żywieniem (1988 r.). Od 1979 r. był członkiem Towarzystwa Lekarskiego Chemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej NRD. Od 1968 r. członek korespondent Międzynarodowej Akademii Proktologii (USA). Wśród licznych odznaczeń jakie otrzymał wyróżnić należy: 1968 r. – Medaille d'Argent de l'Academie Nationale de Medicine (Paryż) i Soc. d'Encouragement

pour la Recherche et l'Invention (Paryż). 1972 r. – Chevalier dans l'Ordre des Palmes Academiques. 1977 r. – Laureat de l'Acad. Intern. de Lutece (Paryż) i Krzyż Zasługi I Klasy NRF, 1982 r. – Emst von Bergmann Plakette Naczelnej Izby Lekarskiej NRF i Złoty Medal V. von Voit'a Niemieckiego Towarzystwa ds. Żywności. W 1987 r., przy pośrednictwie autora niniejszej publikacji, prof. Ammon podarował Bibliotece Akademii Medycznej w Gdańsku większą liczbę nowych książek medycznych wydawnictwa Springer. Z tej okazji, jako gość honorowy Katedry i Zakładu Biochemii AMG, wygłosił 18 maja 1987 r. w Gdańsku wykład naukowy na temat *Natural toxins in human food, selected examples* oraz opowiedział o swoich kontaktach z prof. Mozołowskim, powojennym kierownikiem Zakładu Biochemii w Gdańsku, z którym był zaprzyjaźniony. Zmarł 6 grudnia 1997 r. w Gersheim/Saarland.

BECHER Erwin (1890-1944) – profesor nadzwyczajny, lekarz internista. Urodzony 10 sierpnia 1890 r. w Remscheid k/Düsseldorfu, syn nauczyciela; ewangelik. Po ukończeniu szkół i gimnazjum w rodzinnym mieście studiował medycynę, filozofię i nauki przyrodnicze w Bonn, Münster, Marburgu i Gießen. W 1913 r. uzyskał tytuł dr. fil. w Gießen na podstawie pracy *Statische Strukturen im Echinodeenskelett*. W 1914 r. został lekarzem i otrzymał etat asystenta w Instytucie Fizjologii Uniwersytetu w Gießen. W 1916 r. doktoryzował się w zakresie medycyny po przedłożeniu pracy *Beitrag zur Histogenese und Morphogenese der Uterusmyome*. Jako ochotnik brał udział w I wojnie światowej. W latach 1916-1919 był lekarzem w lazarecie rezerwowym w Gießen. W 1925 r. habilitował się z chorób wewnętrznych na Uniwersytecie Halle an der Saale. W 1927 r. przeniósł się wraz z prof. Volhardem na Uniwersytet we Frankfurcie/M. Tam w 1928 r. otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego. W 1935 r. mianowany kierownikiem Kliniki Chorób Wewnętrznych nowo powstałej Akademii Medycyny Praktycznej w Gdańsku. Po kilku miesiącach, z przyczyn zdrowotnych^{2,9}, musiał ustąpić ze stanowiska (jego następcą został prof. Bohn). Powrócił do Frankfurtu, gdzie 4 września 1944 r. zmarł.

Od 1 maja 1933 r. był członkiem NSDAP (nr. 2535895); członek wspierający SS.

BOHN Hans (1896-1966) – profesor zwyczajny, dr med., dr fil., internista. Urodzony 5 października 1896 r. w Trewirze (Trier). Habilitował się w 1930 r. we Frankfurcie/M. i został tam docentem prywatnym. W latach 1935-1945 był profesorem zwyczajnym i dyrektorem Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycyny Praktycznej, następnie Medizinische Akademie Danzig (MAD)^{3,4,8,9}. Udało mu się opuścić Gdańsk przed wkroczeniem Armii Radzieckiej. Po wojnie pracował w Szpitalu Miejskim w Ulm. Potem, aż do emerytury był ordynatorem Kliniki Chorób Wewnętrznych w Gießen. Interesował się przede wszystkim zagadnieniami wrodzonych wad serca, nadciśnieniem tętniczym, enteropatią endokrynną i in. Zmarł 19 listopada 1968 r. w Bad Eilsen. Był członkiem NSDAP¹².

Piśmiennictwo:

1. Wolter H., *Aus dem Danziger Ärzteleben. Die Medizinische Akademie, Rundbriefe der Ostpreußischen Arztfamilie*, 1963, 3, 19-21 i 30-31.

2. Grabowski von, M.T.W., *Ärzte und medizinische Versorgung in Danzig in den Jahren 1920-1945*, Westpreußen-Jahrbuch, Münster, 2012, 62, 111-134.

3. Watermann R., *Medizinische Akademie Danzig*, Jahrbuch der Albertus-Universität zu Königsberg/Preußen, Verl. Duncker & Humblot, Berlin-München, 1971, 21, 36-69.

4. Kürschners Deutscher Gelehrten – Kalender, Verl. W. de Gruyter, Berlin, 1961 (Albers H. – s.11; Albrecht H. – s.13; Ammon R. – s. 24; Bohn H. – s.180; Büngeler W. – s. 248; Feyrter F. – s. 432; Klose H. – s.1000; Koll W. – s.1044; du Mont H. – s.1373; Nast O. – s.1422; Rauh W. – s. 1612; Schenck P. – s. 1767; Schmidt Herbert – s. 1810; Schmidt Otto – s. 1815; Schultz W. – s. 1886; Spanner R. – s. 1973; Terbrüggen A. – s. 2081; Thauer R. – s. 2086; Tietze K. – s. 2104).

5. Klee E., *Das Personal Lexikon zum Dritten Reich. Wer war was vor und nach 1945*, Edition Kramer, Verl. Fischer, Frankfurt/M., 2003 (Albers H. – s.11, Ammon R. – s. 16, Großmann E. – s. 204; Kluck H. – s. 318; Koll W. – s. 328; Nast O. – s. 428; Schmidt O. – s. 546; Schneider M. – s. 552-553; Spanner R. – s. 589; Thauer R. – s. 621).

6. Grabowski von, M.T.W., V. B. von Grabowski, *Jüdische Ärzte in Danzig bis zum II. Weltkrieg*, Westpreußen-Jahrbuch 2016, Münster, 2016, Bd. 66, w druku.

7. Kütterer G., *Lebensdaten verdienter Persönlichkeiten in den ersten Jahrzehnten des XX. Jh.*, Verl. Boous on Demand, Norderstedt, 2015, 18.

8. Inwentarz „*Medizinische Akademie in Danzig 1935-1945*“, Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Gdańsku, nr. zespołu: 1230. (Albrecht H. –teczka 10/1230/0/8; Bohn H.- 10/1230/0/10; Großmann E. – 10/1230/0/18; Kauffmann F. –10/1230/0/26; Klose H. – 10/1230/0/28; Koll W. – 10/1230/29; Meyer H. – 10/1230/0/37-38-39; du Mont H - 10/1230/0/40-41-42; Möbius F. – 10/1230/0/43; Nast O. – 10/1230/0/46).

9. Scholz H., Schoeder P., *Ärzte in Ost- und Westpreußen. Leben und Leistung seit dem 18. Jahrhundert. Medizinische Akademie Danzig. Ostdeutsche Bei-träge*. Aus dem Göttinger Arbeitskreis, Verl. Holzner, Würzburg, 1970, s. 115-121, (Ammon R. – s. 20-21).

10. Ammon R., *Informacje osobiste w latach 1982-1992*, Homburg/Saar, Gersheim/Saarland.

11. Ammon J. (syn prof. Roberta Ammona), pisemne informacje, Akwizgran (Aachen), 17.01.2009 (w posiadaniu autora).

12. Schenk P., *Mein Verhältnis zu der NSDAP in Danzig 1930-1945*. Niedatowane i niepublikowane wspomnienia z Gdańska (w posiadaniu autora).

Dr Michał Grabowski jest absolwentem Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Gdańsku z 1967 r. Po studiach przez szereg lat pracował i specjalizował się w Klinice Ortopedii AMG. Od wielu lat mieszka w Niemczech. Niniejszy artykuł, który został opublikowany w *Archiwum Historii Medycyny i Filozofii* (2015, t. 78, s. 57-74), przedrukujemy za zgodą Redakcji.